

Sygn. akt III A Ua 917/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Barbara Staśkiewicz

Sędziowie: SSA Barbara Ciuraszkiewicz

SSA Ireneusz Lejczak (spr.)

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy E. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o umorzenie należności z tytułu składek

na skutek apelacji E. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 maja 2018 r. sygn. akt V U 1786/17

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 24 sierpnia 2017 r., na wniosek ubezpieczonego E. M., odmówił umorzenia należności wnioskodawcy z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za wskazane w decyzji okresy i w określonych w niej kwotach.

Wyrokiem z 18 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił odwołanie wnioskodawcy od wyżej wskazanej decyzji, nie obciążając wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

Wyrok powyższy zapadł w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawca E. M. w dniu 18.12.2014 r. złożył do ZUS O. w O. wniosek o umorzenie zaległości składkowych na podstawie przepisów ustawy z dnia 09.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, wnosząc o umorzenie całości zadłużenia.

Decyzją z dnia 24.06.2016 r. ZUS O. w O. określił zadłużenie wnioskodawcy z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy i w kwotach szczegółowo wskazanych w decyzji. W pkt II wskazano, że warunkiem umorzenia ww. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek

za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie.

Pismem z dnia 24.06.2016 r. organ rentowy poinformował wnioskodawcę, że warunkiem umorzenia należności jest opłacenie wszystkich należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia należności lub zawarcie w tym terminie umowy o rozłożeniu na raty lub odroczeniu terminu płatności tych należności. Organ rentowy pouczył też wnioskodawcę, że informację o kwocie należności niepodlegających umorzeniu wnioskodawca otrzyma w ZUS Inspektorat w K..

Decyzją z dnia 24.08.2017 r. ZUS O. w O. odmówił wnioskodawcy umorzenia należności według stanu na dzień 22.12.2014 r. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy i w kwotach szczegółowo wskazanych w decyzji. W uzasadnieniu wskazano, że odmówiono realizacji wniosku z dnia 22.12.2014 r. z uwagi na fakt, iż wnioskodawca nie spełnił warunków określonych decyzją z dnia 24.06.2016 r., gdyż na dzień 09.08.2017 r., na jego koncie jako płatnika składek nadal widnieje zadłużenie z tytułu składek niepodlegających umorzeniu za ubezpieczonych na ubezpieczenia społeczne za okres: 12.2001 r., 02.2002 r., 01.2005 r., od 03.2005 r. do 04.2005 r., 06.2005 r., od 08.2005 r. do 11.2005 r., od 03.2006 r. do 04.2006 r., 06.2006 r., 08.2006 r., od 11.2006 r. do 04.2007 r., od 08.2007 r. do 09.2007 r., od 01.2008 r. do 06.2009 r., 12.2009 r., 02.2010 r., ubezpieczenie zdrowotne za okres: 02.2005 r., od 04.2005 r. do 05.2005 r. od 07.2005 r. do 08.2005 r., 01.2006 r. do 09.2006 r., od 11.2006 r. do 05.2009 r., 02.2010 r. oraz na Fundusz Pracy i FGŚP za okres od 02.2005 r. do 03.2005 r., od 05.2005 r. do 07.2005 r., od 11.2006 r. do 06.2009 r. i od 08.2009 r. do 09.2009 r., oraz za płatnika składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za okres od 03.2009 r. do 01.2012 r. oraz na Fundusz Pracy za okres: od 03/2009 r. do 06/2009 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd I instancji uznał wniesione odwołania za bezzasadne. Przywołując treść art. 1 ust. 1 pkt 1, art. 1 ust. 6, 8, 13 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą skonstatował, iż wydana decyzja była zgodna z prawem. Sąd Okręgowy wskazał, że ustawodawca określił termin 12 miesięcy dla spłaty zaległości, które nie podlegają umorzeniu. Jest to warunek konieczny umorzenia pozostałych zaległości; nie podlega on negocjacji ani przesunięciu w czasie. Osoba ubiegająca się o umorzenie zaległości z tytułu składek na podstawie ustawy z 9 listopada 2012 r., zobowiązana jest spełnić ustawowe warunki, by nastąpiło umorzenie należności tą ustawą określonych.

Jak wskazał Sąd Okręgowy, wnioskodawca na dzień wydania zaskarżonej decyzji miał na swoim koncie płatnika niepodlegające umorzeniu należności. W świetle tych okoliczności ZUS wydając decyzję z 24 czerwca 2016 r. w sposób prawidłowy uzależnił umorzenie należności wymienionych w pkt 1 decyzji, od spłaty tych należności, które z mocy ustawy nie podlegają umorzeniu, a w związku z tym, że w dniu wydania zaskarżonej decyzji na koncie płatnika wnioskodawcy znajdowały się nadal takie nieuregulowane należności, prawidłowo organ rentowy odmówił umorzenia całego zadłużenia E. M. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy, co skutkowało oddaleniem jego odwołania jako nieuzasadnionego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. O kosztach procesu Sąd ten orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. mając na uwadze sytuację rodzinną oraz finansową wnioskodawcy.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości apelacją E. M., wskazując, że przez cały okres prowadzenia działalności gospodarczej opłacał on należne składki na ubezpieczenia społeczne. W załączeniu apelacji przedłożył wyciąg z rachunku bankowego na okoliczność uiszczania przez wnioskodawcę składek na rzecz ZUS z lat 2005-2010. W oparciu o powyższe zarzuty wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie mogła zostać uwzględniona, bowiem Sąd Okręgowy dokonał w sprawie prawidłowych ustaleń faktycznych respektując granice swobodnej oceny dowodów o których stanowi art. 233 k.p.c. Powołał także

właściwą podstawę prawną rozstrzygnięcia i wyprowadził słuszne, znajdujące oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym wnioski, które należało podzielić.

W przedmiotowej sprawie E. M., we wniosku z 21 sierpnia 2017 r. (data stempla), domagał się umorzenia nieopłaconych należności powstałych w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy, naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551). Nie był przedmiotem sporu fakt, że wnioskodawca taki wniosek terminowo złożył. W uzasadnieniu decyzji odmownej ZUS wskazał, że wnioskodawca nie uregulował w przepisany termin 12 miesięcy należności niepodlegających umorzeniu, zaś pismem z dnia 10 sierpnia 2017 r. został poinformowany o przysługującym mu prawie do wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji, co do zebranych dowodów w postępowaniu wyjaśniającym. Z takiego prawa wnioskodawca nie skorzystał.

W tym czasie wnioskodawca nie kwestionował swojego długu z tytułu zaległych składek. Inny wniosek byłby sprzeczny z zachowaniem wnioskodawcy polegającym na złożeniu wniosku abolicyjnego. Nie składa się bowiem wniosku o umorzenie długu, który nie istnieje.

Postępowanie sądowe wszczęte na skutek odwołania wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 24 sierpnia 2017 r., odmawiającej uwzględnienia żądania wnioskodawcy co do umorzenia przedmiotowych składek, koncentrowało się zatem na rozstrzygnięciu, czy powyższa decyzja była zgodna z prawem, a w szczególności z przepisami powyższej ustawy.

Ustawa ta w art. 1 ust. 1 stanowi, że na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.):

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1, jest zgodnie z ust. 10 tego artykułu, nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Celem ustawodawcy było zatem umorzenie należności głównych z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne z objętego ustawą okresu, a także należności ubocznych odnoszących się do tychże składek (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 czerwca 2015 r., sygn. akt III A Ua 1341/14, LEX nr 1746332).

Decyzją z 24 czerwca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił warunki umorzenia wskazując, że należności które nie podlegają umorzeniu należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. Nadto organ rentowy pismem przewodnim z 10 sierpnia 2017 r. (k. 6 akt rentowych) pouczył wnioskodawcę, iż w związku z

zakończonym postępowaniem wyjaśniającym w sprawie umorzenia należności z tytułu składek przysługuje mu prawo do wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji kończącej postępowanie, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań – w terminie 7 dni od daty otrzymania pism. Pismo to zostało doręczone wnioskodawcy w dniu 14 sierpnia 2017 r., o czym świadczy odręczny podpis wnioskodawcy i data na zwrotnym potwierdzeniu odbioru (k. 6a v. a.r.)

Skoro skarżący nie zaskarżył powyższej decyzji w ustawowym terminie, nie kwestionował ustaleń ani nie wnosił o uzupełnienie materiału zgromadzonego przez organ rentowy w wyniku zakończonego postępowania wyjaśniającego, to brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że decyzja ta nie uprawomocniła się. Nie ulega jednak wątpliwości, że skoro wnioskodawca uchybił terminowi do zaskarżenia tej decyzji i termin ten nie podlega przywróceniu, decyzja z 24 czerwca 2016 r. jawi się jako ostateczna i prawomocna. Takie orzeczenie tworzy stan rzeczy osądzonej oraz rodzi domniemanie prawdziwości ustaleń dotyczących rozstrzygnięcia i ich zgodności z prawem.

W oparciu o powyższe okoliczności jako prawidłowa jawi się zaskarżona decyzja organu rentowego z 24 sierpnia 2017 r., odmawiająca wnioskodawcy umorzenia należności zgodnie z przepisami cyt. ustawy, bowiem wnioskodawca nie spełnił w terminie wszystkich warunków niezbędnych do dokonania powyższej abolicji. Nie zasługuje w tym świetle na uwzględnienie twierdzenie skarżącego, jakoby opłacał regularnie należności z tytułu składek w pełnej wysokości. Na dowód tego przedłożył wyciąg z rachunku bankowego małżonki, wskazujący na szereg przelewów dokonywanych z konta K. M. na konto ZUS. Dane te w żadnym razie nie wskazują, aby wnioskodawca opłacał należne składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i FP na rzecz ZUS w pełnej kwocie, skoro wnosi o abolicję należnych składek. Gdyby bowiem regulował należności w pełni, jego wniosek o umorzenie takowych byłby bezprzedmiotowy.

Wnioskodawca nie kwestionował także decyzji organu rentowego z dnia 24 czerwca 2016 r. w tym przedmiocie i nie podjął w stosownym czasie starań o ustalenie dokładnej wysokości tych należności, mimo prawidłowego pouczenia zawartego w decyzji (k. 8 a.r.). Nie kwestionował, aby w terminie regulował należne składki, co czyni przedmiotem zarzutów apelacyjnych od decyzji odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek. Tym samym wnioskodawca nie wykazał dostatecznej woli i zaangażowania w zakresie realizacji powyższego uprawnienia, przewidzianego przepisami cyt. ustawy.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., zobligowany był do oddalenia apelacji, jako niezasadnej, o czym orzekł jak w sentencji.

SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Barbara Staśkiewicz SSA Ireneusz Lejczak